

REPORTAGE SOM BÅGNAR AV LIV, LUST OCH SORG

När Jimmy Breslin var tio överraskade han sin mamma som stod med en revolver tryckt mot tinningen. Tillsammans med sin mormor lyckades han slita den av henne. Ingen av dem kom någonsin att prata om saken. Fadern hade försvunnit några år tidigare. Han skrev en artikel i den tidning han gav ut i grannskapet, ett kvarter i Queens, New York. Rubriken: "Mamma försökte ta livet av sig". Det var fel, sa han senare. "Mamma försöker ta livet av sig" hade varit bättre.

Jimmy Breslin var nyheterna, journalistiken, reportaget förkroppsligad: från sportjournalistiken över kolumnerna och reportagen till böckerna. Han skapade tidningshistoria när han i november 1963 bevakade John F Kennedys begravning, lämnade journalistföljet och sökte upp Clifton Pollard, mannen som grävt presidentens grav för tre dollar och en cent i timmen. Till frukost hade Pollard ätit ägg och bacon, som hans hustru tillagat, arbetsklädd, beredd på telefonsamtalet som han visste skulle komma. "Försök hitta dödgrävaren" blev ett begrepp på amerikanska redaktioner. Den annorlunda infallsvinkeln, berättelsen från sidan, underifrån.

Breslin fortsatte att jaga sina historier. Under medborgarrättsmarschen från Selma, Alabama i mars 1965 söker han upp en småskola för svarta: trasiga fönsterrutor, ett fladdrande plåttak i vinden, utslitna skolböcker och barn som springer när den vite mannen ställer en fråga. Robert O'Malley, dekorerad hjälte från kriget i Vietnam – han hade riskerat sitt liv för att rädda andras – börjar dagen med en screwdriver, fortsätter med vodka, driver runt utan att ens försöka få ett jobb. Albert Burnett, sjutton år, dör av en kula i nacken, mordet en notis, på begravningen skriker modern Lillian Burnett ut sin sorg bakom floret, polisutredaren Harold Ruger famlar runt: "Dies the victim, dies the city".

Bra historier, brukade Breslin säga, finns alltid på femte eller sjätte våningen, i ett hus utan hiss. Och nu finns några av dem samlade i *Breslin. Essential writings*, utgiven av The Library of America som sedan 1979 publicerar klassisk amerikansk litteratur: en amerikansk kanon om man så vill. Här finns ett urval av hans kolumner och

reportage mellan 1960 och 2004, dessutom böckerna *How the good guys finally won* – en lika genomträngande som rafflande skildring av Richard Nixons fall – och *The short sweet dream of Eduardo Gutiérrez* som berättar hela historien om den papperslöse tjuogoettårige Eduardo Gutiérrez som dör när en byggnadsställning i New York rasar: "Ner for Eduardo, så snabbt att han inte hördes."

Det är en ynnest att få ta del av Jimmy Breslins skildringar bågande av liv och lust och sorg i en tid av pladder från poddar och pratmakare, reportage som drivs av anonyma källor, blir till redovisningar i stället för berättelser, telefonjournalistik. Han tar så väl hand om varje story: söker upp aktörerna, namnger dem, låter dem spela sin roll helt och fullt. Han är förbannad, driven av arbetargrabbens nerifrånperspektiv. Han förstår värdet av en god replik, att få läsaren att le mitt i bedrövelsen. Hans omsorg om detaljen skulle kunna ägnas ett journalistseminarium: vad Clifford Pollard åt och Robert O'Malley dricker till frukost; Albert Burnetts sista ord; Richard Nixons sätt att först höja rösten och sedan se upp mot taket för att lögnen ska komma med på den dolda bandspelaren, bilda underlag för den självbiografi som aldrig blir skriven; hur Eduardo Gutiérrez och Silvia Tecpoyotti var klädda när de första gången dansade med varandra, tätt intill varandra, ett och ett halvt år före hans död.

Tom Wolfe har kallat Jimmy Breslin en av de två pelare som ledde in mot det han benämnde *New Journalism* – Gay Talese var den andra – själv ryckte Breslin på axlarna när han långt senare tillfrågades om saken, påstod att han aldrig hört talas om det, sa att det var ju synd att han inte visste det tidigare: då hade han kunnat använda det i marknadsföringen. Han var medveten om sitt värde, bevakade sin position, publicerade under flera år vid nyår en kolumn med rubriken "Folk jag inte kommer att prata med nästa år".

Själv avskydde Jimmy Breslin Tom Wolfes hyllade reportage "Innevänstern", tyckte inte att det var lustigt alls: pengarna som samlades in på den häcklade Leonard Bernsteins bjudning användes till försvaret av ett dussin åtalade svarta pantrar – som friades efter en snabb rättegång.

När man så här efteråt får ta del av Jimmy Breslins reportage blir betydelsen av *pitchen* så tydlig, idén som ska bära ända fram till sista meningen. Före handling

kommer tanke. Det spelar ingen roll om man har år eller månader eller timmar på sig. Oftast hade han bara de där timmarna före deadline.

Klockan var tjugo minuter efter elva på kvällen 8 november 1980, Breslin låg till sängs, när nyheten om att John Lennon skjutits briserade. Två timmar och tio minuter senare lämnade han texten som kunde publiceras nästa dag: en story, en fabel, en tragedi med en början, mitt och ett slut. 3 659 tecken. Det måste vara den enda skildringen av den kvällen som tryckts om flera gånger. Vad han gör? Han fattar beslutet att lämna offer och gärningsman, även själva gärningen, åt sidan för att i stället berätta om den tid som var och den tid som är nu, sammanfattad i en mening någonstans i mitten: "Once, it was all fun."

Han berättar om Tony Palma och Jim Moran. Han berättar om polismannen Tony Palma som kommer fram till brottsplatsen, bär ut den skjutne till en väntande polisbil. Där väntar hans kollega Jim Moran. Ingen av dem vet ännu vem offret är. Men Breslin börjar inte där. I stället börjar han med sommaren när Tony Palma var arton, hade nyss slutat gymnasiet och Beatles spelades på radion och på jukeboxarna och han lät håret växa och där fanns flickor och allt det var en viktig period i hans liv. Jim Moran är några år äldre, när han var ung spelades Tony Bennett på radion. 1964 var han ny på jobbet, han hade vaktat Beatles hotell. "Flickor skrek och tryckte på och Moran skrattade." En gång var det bara kul. När han körde iväg från brottsplatsen hörde han människor ropa att det var John Lennon som skjutits, han vände sig om mot den skjutne i baksätet, blod över hela sätet, och han frågade: "Är du John Lennon?" Killen nickade och stönade. Tony Palma hade tagit hand om offrets hustru, körde henne till sjukhuset, och där hörde han någon säga "Yoko Ono". Han tänkte på sina två barn, som älskade Beatles, och så stod Tony Palma och Jim Moran på akuten, tillsammans med John Lennon, vars musik de kunde och som spelades över hela världen och blev ännu en person som dog efter att ha skjutits med en revolver på New Yorks gator.

Jimmy Breslin föddes 1928, skrev sin sista kolumn 2012, dog fem år senare. 1990 skrev han en kolumn om Donald Trump som förutspådde att denna tjuvarnas herre alltid skulle komma igen, oavsett antalet konkurser, och detta därför att han köpt finansfolk och journalister alldeles gratis, bara genom att ringa upp dem, smicka

dem. Alla var "Donald" med honom. Jimmy Breslins lojalitet fanns varken med kollegorna eller cheferna, alltid med läsarna.

Anders Sundelin

Dagens Nyheter 26 augusti 2024

Jimmy Breslin: *Essential writings 1962-2004* (The Library of America)